

31992L0104

1992 12 31

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 404/10

TARYBOS DIREKTYVA 92/104/EEB**1992 m. gruodžio 3 d.****dėl būtinausių darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos gerinimo reikalavimų, taikomų naudingųjų iškasenų antžeminės ir požeminės gavybos įmonėse (dvyliktoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje)**

EUROPOS BENDRIJŲ TARYBA,

atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 118a straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾, pateiktą pasikonsultavus su Darbuotojų saugos ir sveikatos kasybos ir kitose gavybos įmonėse komisija,

bendradarbiaudama su Europos Parlamentu ⁽²⁾,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

kadangi Sutarties 118a straipsnyje numatyta, kad Taryba direktyvomis nustato būtinausius reikalavimus, skatinančius sąlygų, pirmiausia darbo aplinkos, gerinimą, kad būtų užtikrinta geresnė darbuotojų sauga ir sveikatos apsauga;

kadangi pagal minėtąjį straipsnį tokiose direktyvose turi būti vengiama nustatyti tokius administracinius, finansinius ar teisinius apribojimus, kurie trukdytų steigti ir plėtoti mažąsias ir vidutines įmones;

kadangi darbuotojų saugos, higienos ir sveikatos apsaugos darbe gerinimas yra tikslas, kurio įgyvendinimas neturėtų priklausyti vien tik nuo ekonominių aplinkybių;

kadangi 1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyva 89/654/EEB dėl būtinausių darbovietei taikomų saugos ir sveikatos reikalavimų (pirmoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) ⁽⁴⁾ netaikoma gavybos įmonėms;

kadangi, siekiant užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą, būtina laikytis būtinausių reikalavimų, skirtų geresnei saugai ir sveikatos apsaugai garantuoti naudingųjų iškasenų antžeminės ir požeminės gavybos įmonėse;

kadangi naudingųjų iškasenų antžeminės ir požeminės gavybos įmonės priklauso veiklos srčiai, kurioje darbuotojams gali grėsti ypač didelis pavojus;

kadangi ši direktyva yra atskira direktyva, kaip numatyta 1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyvos 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo ⁽⁵⁾ 16 straipsnio 1 dalyje; kadangi dėl to visos šios direktyvos nuostatos taikomos naudingųjų iškasenų antžeminės ir požeminės gavybos įmonėms, nepažeidžiant griežtesnių ir (arba) specialiųjų šios direktyvos nuostatų;

kadangi pagalbiniais naudingųjų iškasenų antžeminės ir požeminės gavybos įmonių antžeminiams įrenginiams, kurie nėra būtini šios direktyvos 2 straipsnio a punkte apibrėžtomis naudingųjų iškasenų antžeminės ir požeminės gavybos įmonėms, taikomos Direktyvos 89/654/EEB nuostatos;

kadangi 1992 m. lapkričio 3 d. Taryba priėmė Direktyvą 92/91/EEB dėl būtinausių darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos gerinimo reikalavimų, taikomų naudingųjų iškasenų gavybos mechaniniais gręžiniais įmonėse (vienuoliktoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) ⁽⁶⁾;

kadangi ši direktyva praktiškai padeda siekti socialinės vidaus rinkos dimensijos,

⁽¹⁾ OL C 58, 1992 3 5, p. 3.

⁽²⁾ OL C 150, 1992 6 15, p. 128 ir OL C 305, 1992 11 23.

⁽³⁾ OL C 169, 1992 7 6, p. 28.

⁽⁴⁾ OL L 393, 1989 12 30, p. 1.

⁽⁵⁾ OL L 183, 1989 6 29, p. 1.

⁽⁶⁾ OL L 348, 1992 11 28, p. 9.

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKIRSNIS

BENDROSIS NUOSTATOS

1 straipsnis

Tikslas

1. Šia dvyliktąją atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje, nustatomi būtinausi darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimai, taikomi 2 straipsnio a punkte apibrėžtose naudingųjų iškasenų antžeminės ir požeminės gavybos įmonėse.

2. Visos Direktyvos 89/391/EEB nuostatos taikomos šio straipsnio 1 dalyje nurodytai sričiai, nepažeidžiant griežtesnių ir (arba) specialių šios direktyvos nuostatų.

2 straipsnis

Apibrėžimai

Šioje direktyvoje:

a) *naudingųjų iškasenų antžeminės ar požeminės gavybos įmonės* – visos įmonės, kurios:

- verčiasi tik naudingųjų iškasenų antžemine ar požemine gavyba, ir (arba)
- atlieka tokios gavybos žvalgybinį tyrimą, ir (arba)
- ruošia išgautas naudingąsias iškasenas pardavimui, tačiau neužsiima jų perdirbimu,

išskyrus Direktyvos 92/91/EEB 2 straipsnio a punkte apibrėžtas naudingųjų iškasenų gavybos mechaniniais gręžiniais įmones;

b) *darbovietė* – visa teritorija, skirta darbo vietoms įrengti, susijusi su naudingųjų iškasenų antžeminės ar požeminės gavybos įmonių tiesiogine ir pagalbine veikla bei įrenginiais, įskaitant sukauptus sąvartynus ir kitas atliekų padėjimo vietas bei turimas patalpas, į kurias darbuotojai gali patekti dėl savo darbo.

II SKIRSNIS

DARBDAVIŲ PAREIGOS

3 straipsnis

Bendrosios pareigos

1. Saugodamas darbuotojus ir jų sveikatą, darbdavys imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad:

- a) darbovietės būtų suplanuotos, pastatytos, įrengtos ar atiduodamos eksploatuoti, eksploatuojamos ir prižiūrimos taip, kad darbuotojai galėtų dirbti jiems paskirtą darbą nepakenkdami savo ir (arba) kitų darbuotojų saugai ir (arba) sveikatai;
- b) eksploatuojamas darbovietes tuo metu, kai jose yra darbuotojų, prižiūrėtų atsakingas asmuo;
- c) darbas, susijęs su ypatinga rizika, būtų patikėtas tik reikiamą kvalifikaciją turintiems darbuotojams ir būtų atliekamas laikantis duotų instrukcijų;
- d) visos saugos instrukcijos būtų suprantamos visiems darbuotojams, kuriems jos skirtos;
- e) būtų įrengtos tinkamos pirmosios pagalbos patalpos;
- f) visos reikiamos saugos pratybos būtų reguliariai kartojamos.

2. Darbdavys užtikrina, kad būtų pildomas ir atnaujinamas dokumentas dėl saugos ir sveikatos apsaugos, toliau vadinamas „saugos ir sveikatos apsaugos dokumentu“, apimantis atitinkamus Direktyvos 89/391/EEB 6, 9 ir 10 straipsniuose nustatytus reikalavimus.

Saugos ir sveikatos apsaugos dokumente visų pirma nurodoma, jog:

- buvo nustatyti ir įvertinti pavojai, kurie gresia darbuotojams darbovietėje,
- šios direktyvos tikslams įgyvendinti bus imtasi tinkamų priemonių,
- darbovietė ir įranga yra suplanuota, eksploatuojama ir prižiūrima saugiai.

Saugos ir sveikatos apsaugos dokumentas turi būti pradėtas pildyti prieš pradėdamas darbą bei peržiūrėtas ir pataisytas, jei darbovietėje įvyksta esminių pokyčių, ji išplečiama ar reorganizuojama.

3. Jei toje pačioje darbovietėje dirba kelių įmonių darbuotojai, kiekvienas darbdavys turi atsakyti už visus darbus, kuriuos jis kontroliuoja.

Darbdavys, kuris pagal nacionalinius įstatymus ir (arba) praktiką atsako už darbovietę, koordinuoja visų priemonių, susijusių su darbuotojų sauga ir sveikata, įgyvendinimą bei savo saugos ir sveikatos apsaugos dokumente nurodo tokio koordinavimo tikslą, įgyvendinimo priemones ir tvarką.

Kaip nustatyta Direktyvoje 89/391/EEB, toks koordinavimas neįtakoja atskirų darbdavių atsakomybės.

4. Darbdavys nedelsdamas praneša kompetentingoms institucijoms apie visus rimtus nelaimingus atsitikimus ir (arba) mirties atvejus darbe bei susidariusias ypač pavojingas situacijas.

4 straipsnis

Apsauga nuo gaisro, sprogimo ir sveikatai pavojingos atmosferos

Darbdavys imasi darbo pobūdį atitinkančių veiksmų ir atsargumo priemonių, kad būtų:

- išvengtas, laiku pastebėtas ir likviduotas gaisro išsiliesnojimas ir jo plitimas bei sprogimai, ir
- neleista susiformuoti sprogstamajai ir (arba) sveikatai pavojingai atmosferai.

5 straipsnis

Gelbėjimosi ir gelbėjimo priemonės

Siekdamas darbuotojams užtikrinti galimybę kilus pavojui tinkamai, laiku ir saugiai palikti darbovietes, darbdavys parūpina ir prižiūri tinkamas gelbėjimosi ir gelbėjimo priemones.

6 straipsnis

Ryšių, įspėjimo ir pranešimo apie pavojų sistemos

Darbdavys imasi būtinų priemonių, kad būtų sukurtos reikiamos įspėjimo ir kitos ryšių sistemos, kad, atsiradus būtinybei, būtų galima nedelsiant pradėti pagalbos, gelbėjimosi ir gelbėjimo operacijas.

7 straipsnis

Nuolatinis darbuotojų informavimas

1. Nepažeidžiant Direktyvos 89/391/EEB 10 straipsnio, darbuotojams ir (arba) jų atstovams pranešama apie visas priemones, kurių reikės imtis saugai ir sveikatos apsaugai darbovietėse garantuoti, ypač apie priemones, susijusias su 3–6 straipsnių įgyvendinimu.
2. Informacija turi būti suprantama tiems darbuotojams, kuriems ji skirta.

8 straipsnis

Sveikatos priežiūra

1. Remiantis nacionaliniais įstatymais ir (arba) praktika, įdiegiamos priemonės, užtikrinančios, kad darbuotojų sveikata būtų prižiūrima atsižvelgiant į jų sveikatai ir saugai gresiantį pavojų.
2. Šio straipsnio 1 dalyje paminėtos priemonės turi būti tokios, kad kiekvienam darbuotojui suteiktų teisę pasitikrinti sveikatą

arba garantuotų, jog jis bus patikrintas prieš jam paskiriant darbą, susijusį su 2 straipsnyje nurodyta veikla, ir vėliau reguliariai.

3. Sveikatos priežiūra gali būti nacionalinės sveikatos sistemos dalis.

9 straipsnis

Darbuotojų konsultavimas ir dalyvavimas

Darbuotojai ir (arba) jų atstovai konsultuojami bei dalyvauja sprendžiant šioje direktyvoje minimus klausimus pagal Direktyvos 89/391/EEB 11 straipsnį.

10 straipsnis

Būtiniausi saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimai

1. Darbovietės, kurios buvo pradėtos eksploatuoti po šios direktyvos įsigaliojimo dienos, nurodytos 13 straipsnio 1 dalyje, privalo atitikti šios direktyvos priede nustatytus būtiniausius saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimus.

2. Darbovietės, kurios jau buvo eksploatuojamos iki šios direktyvos įsigaliojimo dienos, nurodytos 13 straipsnio 1 dalyje, privalo kuo greičiau ir ne vėliau kaip per devynerius metus nuo šios dienos atitikti šios direktyvos priede nustatytus būtiniausius saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimus.

3. Kai darbovietės keičiamos, plečiamos ir (arba) reorganizuojamos po šios direktyvos įsigaliojimo dienos, nurodytos 13 straipsnio 1 dalyje, darbdavys imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad tokie pakeitimai, plėtimai ir (arba) reorganizavimas atitiktų atitinkamus būtiniausius priede nustatytus reikalavimus.

III SKIRSNIS

KITOS NUOSTATOS

11 straipsnis

Priedo pakeitimai

Techniniai priedo pakeitimai, sąlygoti:

- direktyvos techninio derinimo ir standartizacijos srityje dėl naudingųjų iškasenų antžeminės ar požeminės gavybos įmonių priėmimo,
- ir (arba)

— techninės pažangos, tarptautinių taisyklių ar specifikacijų pasikeitimų bei išradimų, susijusių su naudingųjų iškasenų antžeminės ir požeminės gavybos įmonėmis,

priimami laikantis Direktyvos 89/391/EEB 17 straipsnyje nustatytos tvarkos.

12 straipsnis

Naudingųjų iškasenų gavyba žemsiurbėmis

Atsižvelgiant į specifinę riziką, kuri kyla naudingąsias iškasenas išgaunant žemsiurbėmis, valstybėms narėms suteikiama teisė netaikyti šios direktyvos naudingųjų iškasenų gavybai žemsiurbėmis, su sąlyga, jog jos užtikrins tokiose įmonėse dirbančių darbuotojų apsaugą, neprieštaraujančią bendriesiems darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos principams, nustatytiems šioje direktyvoje.

13 straipsnis

Baigiamosios nuostatos

1. Per 24 mėnesius nuo šios direktyvos priėmimo, valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

2. Valstybės narės, priimdamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytas priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda

daroma jas oficialiai skelbiant. Tokios nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

3. Valstybės narės perduoda Komisijai nacionalinių teisės aktų, kuriuos jos priėmė arba priims šios direktyvos taikymo srityje, tekstus.

4. Kas penkerius metus valstybės narės pateikia Komisijai ataskaitą apie praktinį šios direktyvos įgyvendinimą ir nurodo darbdavių bei darbuotojų nuomonę.

Komisija apie tai informuoja Europos Parlamentą, Tarybą, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą, Darbuotojų saugos ir sveikatos kasybos bei kitose gavybos įmonėse komisiją bei Darbuotojų saugos, higienos ir sveikatos patariamąjį komitetą.

14 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 1992 m. gruodžio 3 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

G. SHEPHARD

PRIEDAS

BŪTINIAUSI SAUGOS IR SVEIKATOS APSAUGOS REIKALAVIMAI, NUSTATYTI ŠIOS DIREKTYVOS
10 STRAIPSNYJE**Ižanginė pastaba**

Šiame priede nustatyti reikalavimai taikomi kaskart, kai tai būtina atsižvelgiant į darbovietės pobūdį, veiklą, aplinkybės arba specifinę riziką.

A DALIS

BENDRIEJI BŪTINIAUSI REIKALAVIMAI, TAIKOMI NAUDINGŲJŲ IŠKASENŲ ANTŽEMINĖS IR POŽEMINĖS
GAVYBOS ĮMONĖMS BEI PAGALBINIAMS ANTŽEMINIAMS ĮRENGINIAMS**1. Priežiūra ir organizavimas****1.1. Darboviečių organizavimas**

1.1.1. Darbovietės turi būti įrengtos taip, kad jose būtų užtikrinta atitinkama apsauga nuo rizikos. Kad nekiltų pavojus darbuotojų sveikatai ir saugai, jos turi būti tvarkingos, iš jų turi būti pašalintos ar jose tvarkomos visos kenksmingos medžiagos arba telkiniai.

1.1.2. Darbo vietos turi būti suprojektuotos ir įrengtos laikantis ergonomikos principų, kad darbuotojai galėtų prižiūrėti jų darbo vietoje vykstančias operacijas.

1.1.3. Jei darbo vietose dirba pavieniai darbuotojai, jos turi būti atitinkamai prižiūrimos ar aprūpintos ryšio priemonėmis.

1.2. Atsakingas asmuo

Darbdavio paskirtas atsakingas asmuo, kuris pagal nacionalinius įstatymus ir (arba) praktiką turi reikiamų įgūdžių ir kvalifikaciją šioms pareigoms atlikti, visais atvejais privalo atsakyti už kiekvieną darbovietę, kurioje yra darbuotojų.

Darbdavys gali asmeniškai prisiimti atsakomybę už darbovietę, nurodytą šio punkto pirmojoje pastraipoje, jei jis pagal nacionalinius įstatymus ir (arba) praktiką turi reikiamų įgūdžių ir kvalifikaciją.

1.3. Priežiūra

Kad būtų užtikrinta darbuotojų sauga ir sveikatos apsauga, visus atliekamus darbus turi prižiūrėti darbdavio ar jo vardu paskirti bei jo vardu veikiantys asmenys, pagal nacionalinius įstatymus ir (arba) praktiką turintys šioms pareigoms reikiamų įgūdžių ir kvalifikaciją.

Kai to reikalaujama saugos ir sveikatos apsaugos dokumente, mažiausiai kartą per kiekvieną pamainą prižiūrėtojas privalo aplankyti darbo vietas, kuriose dirbama.

Darbdavys gali asmeniškai imtis priežiūros, nurodytos šio punkto pirmojoje ir antroje pastraipoje, jei jis pagal nacionalinius įstatymus ir (arba) praktiką turi reikiamų įgūdžių ir kvalifikaciją.

1.4. Kvalifikuoti darbuotojai

Kai bet kurioje darbovietėje yra darbuotojų, tarp jų turi būti pakankamai asmenų, turinčių reikiamų įgūdžių ir patirties bei parengtų atlikti pavestas užduotis.

1.5. Informacija, instrukcijos ir mokymas

Kad būtų užtikrinta darbuotojų sveikatos apsauga ir sauga, jiems turi būti suteikta reikiama informacija, instrukcijos, jie turi būti mokomi ir perkvalifikuojami.

Darbdavys privalo užtikrinti, kad darbuotojai gautų suprantamas instrukcijas tam, kad jų ir kitų darbuotojų saugai bei sveikatai nekiltų pavojus.

1.6. *Raštiškos instrukcijos*

Kiekvienai darbuvietai privalu sudaryti raštiškas instrukcijas, apibrėžiančias taisykles, kurių privalu laikytis norint užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą bei saugų įrangos naudojimą.

Jose turi būti pateikta informacija apie avarinių priemonių naudojimą bei veiksmus, kurių reikės imtis įvykus avarijai darbuvietaje ar šalia jos.

1.7. *Saugūs darbo metodai*

Kiekvienai darbuvietai ar kiekvienai veiklai privalu parinkti saugius darbo metodus.

1.8. *Leidimai dirbti*

Kai to reikalaujama saugos ir sveikatos apsaugos dokumente, kenksmingiems ir įprastiems nesudėtingiems darbams, kurie gali sąveikauti su kita veikla ir sukelti ypač kenksmingą pavojų, būtina įdiegti leidimų dirbti sistemą.

Leidimus dirbti turi išduoti atsakingas asmuo prieš pradėdamas darbą, juose turi būti nurodytos sąlygos, kurių reikės laikytis, ir atsargumo priemonės, kurių reikės imtis prieš darbą, jo metu ir baigus darbą.

1.9. *Reguliarus saugos ir sveikatos apsaugos priemonių tikrinimas*

Siekdamas užtikrinti, kad būtų laikomasi šios direktyvos, darbdavys privalo reguliariai tikrinti priemones, kurių buvo imtasi darbuotojų saugai ir sveikatai apsaugoti, įskaitant saugos ir sveikatos apsaugos valdymo sistemą.

2. **Mechaniniai ir elektros įrengimai bei prietaisai**

2.1. *Bendrosios nuostatos*

Mechaniniai ir elektros įrengimai turi būti parenkami, instaliuojami, atiduodami eksploatuoti, eksploatuojami ir prižiūrimi atsižvelgiant į darbuotojų saugą ir sveikatą bei kitas šios direktyvos bei Direktyvų 89/392/EEB ⁽¹⁾ ir 89/655/EEB ⁽²⁾ nuostatas.

Jei įrengimai yra išdėstyti zonoje, kurioje yra ar gali kilti gaisro ar lengvai išsiliepsnojančių dujų, garų ar lakiųjų skysčių sprogo pavojus, jie turi būti pritaikyti naudoti tokioje zonoje.

Jei reikia, įrengimuose turi būti sumontuoti reikiami apsauginiai įtaisai ir gedimų prevencijos sistema.

2.2. *Specifinės nuostatos*

Mechaniniai prietaisai ir įrengimai turi būti atsparūs, neturėti akivaizdžių defektų bei atitikti naudojimo paskirtį.

Elektros prietaisai ir įrengimai turi būti reikiamo dydžio ir galingumo bei atitikti naudojimo paskirtį.

Mechaniniai ir elektros prietaisai ir įrenginiai turi būti sumontuoti ir apsaugoti taip, kad nekeltų pavojaus.

3. **Priežiūra**

3.1. *Bendroji priežiūra*

Turi būti sudarytas tinkamas planas, numatantis sistemingą mechaninių ir elektros prietaisų bei įrengimų tikrinimą, priežiūrą ir, prireikus, bandymą.

Visą bet kurios prietaisų ir įrengimų dalies priežiūrą, tikrinimą ir bandymą turi atlikti kvalifikuotas asmuo.

Tikrinimų bei bandymų rezultatai turi būti tvarkingai užrašomi ir deramai saugomi.

⁽¹⁾ OL L 183, 1989 6 29, p. 9. Direktyva su pakeitimais, padarytais Direktyva 91/368/EEB (OL L 198, 1991 7 22, p. 16).

⁽²⁾ OL L 393, 1989 12 30, p. 13.

- 3.2. *Saugos įrenginių priežiūra*
- Atitinkami saugos įrenginiai visą laiką turi būti paruošti naudoti.
- Jie turi būti prižiūrimi atsižvelgiant į paskirtį.
4. **Apsauga nuo sproginimo, kenksmingos atmosferos ir gaisro pavojų**
- 4.1. *Bendrosios nuostatos*
- 4.1.1. Būtina imtis priemonių nustatyti kenksmingų ir (arba) galinčių sprogti medžiagų buvimą bei tokių medžiagų koncentraciją atmosferoje.
- Kai to reikalaujama saugos ir sveikatos apsaugos dokumente, turi būti sumontuoti monitoringo įtaisai, kurie nustatytoje vietoje automatiškai ir nuolatos matuotų dujų koncentraciją, automatinės signalizacijos bei įtaisai, kurie automatiškai išjungtų elektros įrenginių ir vidaus degimo variklių elektros srovę.
- Jei atliekami automatiniai matavimai, nustatytos vertės turi būti užrašomos ir saugomos, kaip nurodyta saugos ir sveikatos apsaugos dokumente.
- 4.1.2. Zonose, kuriose ypač gresia gaisro ar sproginimo pavojus, rūkyti draudžiama.
- Naudoti atvirą ugnį ir atlikti bet kokį darbą, galintį sukelti gaisrą, draudžiama, nebent imamasi tinkamų atsargumo priemonių, užkertančių kelią gaisrui ar sproginimui.
- 4.2. *Apsauga nuo sproginimo rizikos*
- 4.2.1. Būtina imtis visų reikiamų priemonių, neleidžiančių atsirasti ir kauptis sprogstamajai atmosferai.
- 4.2.2. Zonose, kuriose gresia sproginimo pavojus, būtina imtis visų reikiamų priemonių, neleidžiančių sprogstamajai atmosferai užsiliepsnoti.
- 4.2.3. Būtina sudaryti sproginimo prevencijos planą, kuriame būtų nurodyti turimi prevencijos įrenginiai ir taikytos priemonės.
- 4.3. *Apsauga nuo kenksmingos atmosferos*
- 4.3.1. Jei atmosferoje susikaupia ar gali susikaupti kenksmingų medžiagų, būtina imtis reikiamų priemonių, kurios užtikrintų:
- jų suspaudimą susidarymo vietoje arba
 - jų pašalinimą susidarymo vietoje, arba
 - tokių medžiagų sankaupos išsklaidymą
- nesukeliant pavojaus darbuotojams.
- Sistema privalo būti pajėgi išsklaidyti šias kenksmingas medžiagas nekeldama pavojaus darbuotojams.
- 4.3.2. Nepažeidžiant Direktyvos 89/656/EEB ⁽¹⁾, zonose, kuriose darbuotojus gali veikti sveikatai kenksminga atmosfera, turi būti laikoma pakankamai tinkamų kvėpavimo takų apsaugos ir atgaivinimo prietaisų.
- Tokiais atvejais darbovietėje privalo būti pakankamai darbuotojų, mokačių naudotis tokiais prietaisais.
- Prietaisai turi būti tinkamai laikomi ir prižiūrimi.
- 4.3.3. Jei atmosferoje yra ar gali būti nuodingųjų dujų, būtina sudaryti išsamų apsaugos planą, nurodantį turimas apsaugines priemones ir prevencijos priemones, kurių reikės imtis.
- 4.4. *Apsauga nuo gaisro rizikos*
- 4.4.1. Visais atvejais planuojant, konstruojant, įrengiant ar atiduodant eksploatuoti, eksploatuojant ir aptarnaujant darbovietes būtina imtis atitinkamų priemonių, kurios neleistų gaisrui įsiliepsnoti ir plisti iš susidarymo vietų, nurodytų saugos ir sveikatos apsaugos dokumente.
- Būtina pasirengti greitai ir efektyviai gesinti gaisrą.

(1) OL L 393, 1989 12 30, p. 18.

- 4.4.2. Darbovietės turi būti aprūpintos tinkamais priešgaisriniais prietaisais ir, jei reikia, gaisro detektoriais bei signalizacijos sistemomis.
- 4.4.3. Neautomatiniai priešgaisriniai prietaisai turi būti lengvai pasiekiami, paprasti naudoti bei, prireikus, apsaugoti nuo sugadinimo.
- 4.4.4. Norint apsisaugoti nuo gaisro, aptikti jį ir kovoti su jo išsiliesnojomu ir plitimu, darbovietėje turi būti laikomas išsamus priešgaisrinis planas, nurodantis atsargumo priemones, kurių reikės imtis pagal šios direktyvos 3, 4, 5 ir 6 straipsnius.
- 4.4.5. Priešgaisriniai prietaisai turi būti pažymėti ženklais pagal nacionalines taisykles, perkeliančias Direktyvos 92/58/EEB ⁽¹⁾ nuostatas į teisės aktus.

Šie ženklai turi būti patvarūs ir pritvirtinti tam skirtose vietose.

5. **Sprogstamosios medžiagos ir cheminę reakciją sužadinantys įtaisai**

Darbus, susijusius su sprogstamųjų medžiagų ir cheminę reakciją sužadinančių įtaisų sandėliavimu, gabenimu bei naudojimu, turi atlikti tik įgalioti ir kvalifikuoti asmenys.

Šie darbai turi būti organizuojami ir atliekami taip, kad nekeltų pavojaus darbuotojams.

6. **Eismo keliai**

- 6.1. Darbovietės turi būti saugiai pasiekiamos, o įvykus avarijai — greitai ir saugiai paliekamos.
- 6.2. Eismo kelių, įskaitant laiptus, stacionarias kopėčias, krovimo trapus ir rampas, projektai, matmenys ir išdėstymas turi būti tokie, kad juos būtų lengva ir saugu pasiekti pėstiesiems ar transporto priemonėms bei jie nekeltų pavojaus darbuotojams, dirbantiems šalia šių eismo kelių.
- 6.3. Kelių, kuriais eina pėstieji ir (arba) kuriais gabenamos prekės, matmenys turi tikt potencialių naudotojų skaičiui bei įmonės rūšiai.
- Jei eismo keliais važiuoja transporto priemonės, pėstiesiems turi būti užtikrintas saugus atstumas iki jų.
- 6.4. Transporto priemonių eismo keliai turi būti nutiesti pakankamu atstumu nuo durų, vartų, pėsčiųjų perėjų, koridorių bei laiptinių.
- 6.5. Siekiant apsaugoti darbuotojus, eismo ir patekimo kelius būtina aiškiai pažymėti.
- 6.6. Jei transporto priemonės ar mašinos įvažiuoja į darbovietes, prireikus, turi būti įdiegtos eismo taisyklės.

7. **Lauko darbovietės**

- 7.1. Lauke esančios darbo vietos, eismo keliai ir kitos zonos, kuriose dirba darbuotojai, ar įrenginiai, kuriuos jie naudoja darbo metu, turi būti įrengti taip, kad pėstieji bei transporto priemonės galėtų saugiai judėti.
- 7.2. Jei dienos šviesos nepakanka, lauko darbovietės turi būti tinkamai apšviestos dirbtine šviesa.
- 7.3. Kai darbuotojų darbo vietos yra lauke, šios darbo vietos, jei įmanoma, turi būti įrengtos taip, kad darbuotojai:
- būtų apsaugoti nuo nepalankių oro sąlygų ir, prireikus, nuo krintančių objektų;
 - nepatirtų kenksmingo triukšmo bei išorinio dujų, garų ar dulkių poveikio;
 - galėtų nedelsdami palikti savo darbo vietas pavojaus atveju ar jiems būtų skubiai suteikta pagalba;
 - negalėtų paslysti ar pargriūti.

(¹) OL L 245, 1992 8 26, p. 23.

8. Pavojingos zonos

- 8.1. Pavojingos zonos turi būti aiškiai pažymėtos.
- 8.2. Jei darbovietėse yra pavojingų zonų, kuriose dėl darbo pobūdžio gresia pavojus, jog darbuotojas ar objektas gali kristi, jei įmanoma, tokiose vietose turi būti įrengti įtaisai, draudžiantys pašaliniam darbuotojams patekti į tokias zonas.
- 8.3. Būtina imtis reikiamų priemonių darbuotojams, kuriems leidžiama patekti į šias zonas, apsaugoti.

9. Atsarginiai keliai ir išėjimai

- 9.1. Pavojaus atveju darbuotojai turi greitai ir kuo saugiau evakuotis iš visų darbo vietų.
- 9.2. Atsarginiai keliai ir išėjimai turi būti laisvi bei tiesiausiu keliu vesti į lauką arba saugią zoną, saugią susirinkimo ar saugios evakuacijos vietą.
- 9.3. Atsarginių kelių ir išėjimų skaičius, išdėstymas ir matmenys priklauso nuo darboviečių eksploatavimo, įrengimo, dydžio bei didžiausio jose galinčių būti asmenų skaičiaus.
- 9.4. Atsarginių išėjimų durys turi atsidaryti į išorę.

Atsarginių išėjimų durys turi būti atrakintos arba įtvirtintos taip, kad jas lengvai ir skubiai galėtų atidaryti bet kuris asmuo, kuriam gali prireikti jomis pasinaudoti avarijos atveju.
- 9.5. Atsarginių išėjimų durų negalima užrakinti.

Atsarginiai keliai ir išėjimai, eismo keliai ir prie jų vedančios durys turi būti pasiekiami be kliūčių, kad jais bet kada be trukdymų būtų galima pasinaudoti.
- 9.6. Jei užgestų šviesa, atsarginiuose keliuose ir išėjimuose, kuriuos reikia apšviesti, turi būti įrengtas atitinkamo intensyvumo atsarginis apšvietimas.
- 9.7. Specialūs atsarginiai keliai ir išėjimai turi būti pažymėti ženklais pagal nacionalines taisykles, perkeliančias Direktyvos 92/58/EEB nuostatas į teisės aktus.

10. Evakuacijos ir gelbėjimosi priemonės

- 10.1. Darbuotojai turi būti išmokyti, kaip tinkamai elgtis avarijų metu.
- 10.2. Gelbėjimo įranga turi būti laikoma lengvai prieinamoje ir tam skirtose vietose bei būti paruošta naudoti ir pažymėta ženklais pagal nacionalines taisykles, perkeliančias Direktyvos 92/58/EEB nuostatas į teisės aktus.

11. Saugos pratybos

Saugos pratybos turi būti rengiamos reguliariai visose darbovietėse, kuriose paprastai yra darbuotojų.

Pagrindinis tokių pratybų tikslas — išmokyti darbuotojus, kuriems buvo pavestos specifinės užduotys, kaip naudotis avarinėmis priemonėmis, jas valdyti ir eksploatuoti įvykus avarijai bei patikrinti darbuotojų įgūdžius.

Prireikus, darbuotojai turi būti mokomi teisingai naudotis tokiomis priemonėmis, jas valdyti ir eksploatuoti.

12. Pirmosios pagalbos priemonės

- 12.1. Pirmosios pagalbos priemonės turi būti laikomos visose vietose, kuriose jos būtinos dėl darbo sąlygų, jos turi atitikti paskirtį.

Priemonės turi būti atitinkamai pažymėtos ir lengvai pasiekiamos.
- 12.2. Atsižvelgiant į patalpų dydį, atliekamo darbo pobūdį bei avarijų dažnumą, turi būti įrengtas vienas ar keli pirmosios pagalbos kambariai.

Šiuose kambariuose turi būti laikomos lengvai pastebimoje vietoje pakabintos pirmosios pagalbos teikimo įvykus avarijai instrukcijos.

- 12.3. Pirmosios pagalbos kambariuose turi būti pagrindiniai pirmosios pagalbos teikimo įrenginiai ir priemonės, į juos turi būti lengva įnešti neštuvus.
- Jie turi būti pažymėti ženklais pagal nacionalines taisykles, perkeliančias Direktyvos 92/58/EEB nuostatas į teisės aktus.
- 12.4. Be to, pirmosios pagalbos priemonės turi būti laikomos visose vietose, kuriose jos būtinos dėl darbo sąlygų. Šios priemonės turi būti atitinkamai pažymėtos ir lengvai pasiekiamos.
- 12.5. Pakankamai darbuotojų turi mokėti naudotis turimomis pirmosios pagalbos priemonėmis.

13. Natūralus ir dirbtinis apšvietimas

- 13.1. Kiekvienoje darbovietėje turi būti įrengtas apšvietimas, kurio tiekiamos šviesos turi pakakti jose dirbančių asmenų sveikatos apsaugai ir saugai užtikrinti.
- 13.2. Siekiant apsaugoti darbuotojų sveikatą ir užtikrinti jų saugą, darbovietės turi būti kuo geriau apšviestos natūralia šviesa ir, atsižvelgiant į klimato sąlygas, jose turi būti įrengtas dirbtinis apšvietimas.
- 13.3. Patalpose, kuriose įrengtos darbovietės, bei perėjimuose turi būti instaliuotas toks apšvietimas, kurio rūšis nekeltų pavojaus darbuotojams.
- 13.4. Darbovietėse, kuriose sugedus dirbtiniam apšvietimui darbuotojams gresia pavojus, turi būti įrengtas atitinkamo intensyvumo atsarginis apšvietimas.
- Jei to padaryti neįmanoma, darbuotojai turi būti aprūpinti asmeninėmis lempomis.

14. Sanitariniai įrenginiai

- 14.1. *Persirengimo kambariai ir rūbinės*
- 14.1.1. Jei darbuotojai turi dėvėti specialią darbo aprangą ir dėl sveikatos arba etinių priežasčių jie neturi galimybių persirengti, darbuotojams turi būti įrengti atitinkami persirengimo kambariai.
- Į persirengimo kambarius turi būti lengva patekti, jie turi būti gana erdvūs ir su įrengtomis sėdimomis vietomis.
- 14.1.2. Persirengimo kambariai turi būti gana dideli ir su rūbinėmis, kuriose kiekvienas darbuotojas galėtų darbo valandomis užrakinti savo drabužius.
- Jei to reikia pagal aplinkybes (pvz., dėl pavojingų medžiagų, drėgmės, purvo), rūbinės darbo aprangai turi būti įrengtos atskirai nuo kasdieniams drabužiams skirtų rūbinių.
- Būtina sudaryti sąlygas drėgniems drabužiams išdžiovinti.
- 14.1.3. Būtina įrengti atskirus persirengimo kambarius vyrams ir moterims arba sudaryti sąlygas naudotis šiais kambariais atskirai.
- 14.1.4. Jei persirengimo kambariai, nurodyti 14.1.1 papunktyje, nereikalingi, kiekvienam darbuotojui turi būti įrengta vieta drabužiams pasidėti.
- 14.2. *Dušai ir prausyklos*
- 14.2.1. Atsižvelgiant į darbo pobūdį ar sveikatos reikalavimus, darbuotojams turi būti įrengti dušai.
- Būtina įrengti atskirus dušus vyrams ir moterims arba sudaryti sąlygas naudotis šiais dušais atskirai.
- 14.2.2. Dušai turi būti gana dideli, kad kiekvienas darbuotojas galėtų netrukdomas ir pagal visus higienos reikalavimus nusiprausti.
- Dušuose turi būti karštas ir šaltas vanduo.

- 14.2.3. Jei dušai, nurodyti pirmojoje 14.2.1 papunkčio dalyje, nereikalingi, šalia darbo vietų ir persirengimo kambarių būtina įrengti atitinkamas prausyklos su karštu ir šaltu vandeniu.
- Laikantis etikos reikalavimų, tokios prausyklos turi būti įrengtos atskirai arba naudojamos atskirai vyrų ir moterų.
- 14.3. *Tualetai ir praustuvai*
- Šalia darbo vietų, poilsio, persirengimo kambarių bei patalpų, kuriose yra dušai ar prausyklos, turi būti atskirai įrengta pakankamai tualetų ir praustuvių.
- Būtina įrengti atskirus tualetus vyrams ir moterims arba sudaryti sąlygas naudotis tualetais atskirai.
- Šiame skirsnyje nurodyti sanitariniai įrenginiai požeminėse naudingųjų iškasenų gavybos įmonėse gali būti įrengti ant žemės paviršiaus.
15. **Sukaupti sąvartynai ir kitos atliekų padėjimo vietos**
- Sukaupti sąvartynai, iškasų krūvos ir kitos atliekų padėjimo vietos bei nuosėdų duobės turi būti suprojektuotos, įrengtos, eksploatuojamos ir prižiūrimos taip, kad būtų užtikrintas jų stabilumas bei darbuotojų sauga ir sveikata.
16. **Pagalbiniai antžeminiai įtaisai** (papildomos specialiosios nuostatos)
- 16.1. *Stabilumas ir tvirtumas*
- Darbovietės turi būti suprojektuotos, įrengtos, pastatytos, eksploatuojamos, prižiūrimos ir aptarnaujamos taip, kad atlaikytų numatomas gamtos sąlygas.
- Jų struktūra ir tvirtumas turi atitikti naudojimo paskirtį.
- 16.2. *Patalpų grindys, sienos, lubos bei stogai*
- 16.2.1. Darboviečių grindyse negali būti pavojingų iškilimų, skylių ar nuožulnumų, jos turi būti pritvirtintos, stabilios ir neslidžios.
- Atsižvelgiant į įmonės rūšį ir fizinę darbuotojų veiklą, darbovietės, kuriose įrengtos darbo vietos, turi būti atitinkamai izoliuotos nuo karščio.
- 16.2.2. Patalpų grindų, sienų ir lubų paviršius turi būti lengva valyti ar atnaujinti pagal atitinkamus higienos reikalavimus.
- 16.2.3. Permatomos ar persišviečiančios sienos, ypač stiklinės pertvaros, sumontuotos patalpose ar šalia darboviečių ir eismo kelių, turi būti aiškiai pažymėtos ir pagamintos iš saugios medžiagos arba atitvertos nuo tokių vietų ar eismo kelių, kad darbuotojai negalėtų liestis prie sienų ar susižeisti, jei jos sudužtų.
- 16.2.4. Jei nėra saugų darbą užtikrinančios įrangos, turi būti uždrausta patekti ant iš nepakankamai tvirtos medžiagos pagamintų stogų.
- 16.3. *Patalpų matmenys ir erdvė — judėjimo darbo vietose laisvė*
- 16.3.1. Darbo patalpos turi būti gana didelės, aukštos ir erdvios, kad negrėstų pavojus darbuotojų saugai, sveikatai ir gerovei.
- 16.3.2. Neužimtos darbo vietos matmenys turi suteikti darbuotojams galimybę laisvai judėti ir saugiai atlikti darbą.
- 16.4. *Langai ir stoglangiai*
- 16.4.1. Langai, stoglangiai ir ventiliacijos įtaisai, kuriuos galima atidaryti, reguliuoti ar uždaryti, turi būti suprojektuoti taip, kad šiuos veiksmus būtų galima atlikti saugiai.
- Jie turi būti sumontuoti taip, kad atidaryti nekeltų grėsmės darbuotojams.
- 16.4.2. Langus ir stoglangius turi būti saugu valyti.

- 16.5. *Durys ir vartai*
- 16.5.1. Durų ir vartų išdėstymas, skaičius, matmenys bei medžiagos, naudojamos jiems pagaminti, priklauso nuo patalpų arba zonų pobūdžio ir paskirties.
- 16.5.2. Permatomos durys turi būti atitinkamai pažymėtos matomoje vietoje.
- 16.5.3. Sukamosios durys ir vartai turi būti permatomi arba turėti permatomas pertvaras.
- 16.5.4. Jei permatomų ar persišviečiančių durų ir vartų paviršius nėra pagamintas iš saugios medžiagos ir darbuotojams gresia pavojus susižeisti, jei durys ar vartai sudužtų, jų paviršius turi būti apsaugotas nuo dužimo.
- 16.5.5. Slankiojančiose duryse turi būti įmontuotas saugos prietaisas, neleidžiantis joms nukristi nuo bėgio arba netikėtai atsidaryti.
- 16.5.6. Į viršų atsidarančiose duryse ir vartuose turi būti įmontuotas mechanizmas, neleidžiantis jiems netikėtai užsidaryti.
- 16.5.7. Durys, esančios palei gelbėjimosi kelius, turi būti atitinkamai pažymėtos.
- Jos turi atsidaryti iš vidaus bet kuriuo metu be specialios pagalbos.
- Durys turi atsidaryti ir tada, kai darbovietėje dirba žmonės.
- 16.5.8. Prie vartų, daugiausia skirtų transporto priemonių eismui, turi būti įrengtos durys pėstiesiems, nebent jiems ir taip saugu jais naudotis; šios durys turi būti aiškiai pažymėtos ir visada lengvai pasiekiamos.
- 16.5.9. Mechaninės durys ir vartai turi veikti nekeldami pavojaus darbuotojams.
- Juose turi būti įmontuoti lengvai aptinkami ir pasiekiami avarinio išjungimo įtaisai ir, nors jie atsidaro automatiškai dingus elektros srovei, juos turi būti galima atidaryti ir rankomis.
- 16.6. *Uždarų darboviečių ventiliavimas*
- 16.6.1. Atsižvelgiant į pasirinktus darbo metodus ir darbuotojams keliamus fizinius reikalavimus, imamasi priemonių užtikrinti, kad uždarose darbovietėse būtų pakankamai gryno oro.
- Jei naudojama dirbtinio ventiliavimo sistema, ji turi būti techniškai tvarkinga.
- Kontrolės sistema turi pranešti apie visus gedimus, kai tai būtina darbuotojų sveikatai apsaugoti.
- 16.6.2. Jei naudojamas oro kondicionierius ar mechaniniai ventiliavimo įrenginiai, jie turi veikti taip, kad darbuotojai nepatirtų nemalonių skersvėjų.
- Visos nuosėdos ar purvas, kurie teršdami atmosferą gali kelti tiesioginį pavojų darbuotojų sveikatai, turi būti nedelsiant pašalinti.
- 16.7. *Patalpų temperatūra*
- 16.7.1. Atsižvelgiant į pasirinktus darbo metodus ir darbuotojams keliamus fizinius reikalavimus, darbo valandomis patalpų, kuriose įrengtos darbo vietos, temperatūra turi tikti žmogaus organizmui.
- 16.7.2. Poilsio, budinčiojo personalo kambariuose ir sanitarinėse patalpose, valgyklose bei pirmosios pagalbos kambariuose turi būti palaikoma tokioms patalpoms tinkanti temperatūra.
- 16.7.3. Atsižvelgiant į darbo ir darbovietės pobūdį, langai, stoglangiai ir stiklinės pertvaros neturi praleisti per stipraus saulės šviesos srauto.
- 16.8. *Poilsio kambariai*
- 16.8.1. Darbuotojams turi būti įrengti poilsio kambariai, į kuriuos būtų nesunku patekti, kai dėl atliekamo darbo pobūdžio ar didesnio nei leidžiama darbuotojų skaičiaus to reikia darbuotojų saugai ar sveikatos apsaugai užtikrinti.
- Ši nuostata netaikoma, kai darbuotojai dirba įstaigose ar panašiose darbo patalpose, kuriose pertraukų metu galima pailsėti.
- 16.8.2. Poilsio kambariai turi būti gana dideli, juose darbuotojams turi būti pakankamai stalų bei kėdžių su atlošais.
- 16.8.3. Poilsio kambariuose būtina imtis priemonių nerūkantiems nuo tabako dūmų apsaugoti.

- 16.8.4. Jei darbo laikas reguliariai ir dažnai nutraukiamas, o poilsio kambario nėra, turi būti įrengtos kitos patalpos, kuriuose darbuotojai galėtų būti šių pertraukų metu, kai tai būtina darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai.

Poilsio kambariuose būtina imtis priemonių nerūkantiems nuo tabako dūmų apsaugoti.

17. **Nėščios moterys ir maitinančios motinos**

Nėščioms moterims ir maitinančioms motinoms turi būti sudarytos atitinkamos sąlygos pailsėti atsigulus.

18. **Darbuotojai su negalia**

Prireikus, darbovietės turi būti įrengtos atsižvelgiant į darbuotojų su negalia poreikius.

Ši nuostata, visų pirma, taikoma durims, perėjimams, laiptinėms, dušams, prausykloms, tualetams ir darbo vietoms, kuriuos naudoja ar kuriuose būna darbuotojų su negalia.

B DALIS

SPECIALŪS BŪTINIAUSI REIKALAVIMAI, TAIKOMI NAUDINGŲJŲ IŠKASENŲ ANTŽEMINĖS GAVYBOS ĮMONĖMS

1. **Bendrosios nuostatos**

- 1.1. Nepažeisdamas 3 straipsnio 2 dalies, darbdavys, kuris pagal nacionalinius teisės aktus ir (arba) praktiką atsako už darbovietes, kurioms taikoma B dalis, privalo užtikrinti, kad saugos ir sveikatos apsaugos dokumente būtų nurodytos visos atitinkamos priemonės, kurių buvo imtasi darbuotojų saugai ir sveikatai apsaugoti esant normalioms ir kritinėms situacijoms.

- 1.2. Saugos ir sveikatos apsaugos dokumentas turi būti reguliariai atnaujinamas, jis turi būti laikomas darbovietėje, kad jį būtų galima patikrinti.

Darbai turi būti vykdomi pagal saugos ir sveikatos apsaugos dokumentą.

2. **Darbai**

- 2.1. Darbai turi būti organizuojami atsižvelgiant į saugos ir sveikatos apsaugos dokumento duomenis apie griūčių ar žemės nuošliaužų riziką.

Dėl šios priežasties, sukauptų nuosėdų ir iškasenų sankrovų aukštis ir šlaitas saugos sumetimais turi atitikti paviršiaus pobūdį, stabilumą bei darbo metodus.

- 2.2. Darbastaliai ir gabenimo keliai turi būti pakankamai stabilūs įrengimams naudoti.

Jie turi būti sumontuoti ir prižiūrimi taip, kad įrengimus būtų galima saugiai judinti.

- 2.3. Prieš pradėdant ar atnaujinant darbą, turi būti patikrintas nuosėdų ir iškasenų sankrovų, esančių darbo zonoje ar ant gabenimo kelių, paviršiaus tvirtumas ir nuošliaužų grėsmė.

Kai reikia, sankrovų kraštus reikia sulyginti.

- 2.4. Sankrovose ir viršūnėse būtina dirbti ypač atsargiai.

C DALIS

SPECIALŪS BŪTINIAUSI REIKALAVIMAI, TAIKOMI NAUDINGŲJŲ IŠKASENŲ POŽEMINĖS GAVYBOS ĮMONĖMS

1. **Bendrosios nuostatos**

- 1.1. Nepažeisdamas 3 straipsnio 2 dalies, darbdavys, kuris pagal nacionalinius teisės aktus ir (arba) praktiką atsako už darbovietes, kurioms taikoma ši C dalis, privalo užtikrinti, kad saugos ir sveikatos apsaugos dokumente būtų nurodytos visos atitinkamos priemonės, kurių buvo imtasi darbuotojų saugai ir sveikatai apsaugoti esant ir normalioms, ir kritinėms situacijoms.

- 1.2. Saugos ir sveikatos apsaugos dokumentas turi būti reguliariai atnaujinamas, jis turi būti laikomas darbovietėje, kad jį būtų galima patikrinti.

Darbai turi būti vykdomi pagal saugos ir sveikatos apsaugos dokumentą.

2. **Požeminių kasinių schemos**

- 2.1. Turi būti parengtos aiškios požeminių kasinių schemos.

Be eismo kelių ir gavybos zonų, jose turi būti nurodyti žinomi šių vietų požymiai, galintys daryti įtaką kasiniui ir saugai.

Jos turi būti paruoštos naudoti ir saugomos tiek, kiek to reikia saugai užtikrinti.

- 2.2. Požeminių kasinių schemos turi būti nuolatos atnaujinamos ir laikomos darbovietėje.

3. **Išėjimai**

Visuose požeminiuose kasiniuose turi būti įrengti mažiausiai du atskiri išėjimai į paviršius, kurie turi būti tvirtai sukonstruoti ir parengti naudotis po žeme dirbantiems darbuotojams.

Jei išėjimams įveikti reikia nemažų fizinių pastangų, prie šių išėjimų turi būti laikomos mechaninės žmogaus raumenų jėga sukamos ar varuojamos priemonės.

4. **Kasiniai**

Kasiniai, kuriuose dirbamas požeminis darbas, turi būti sukonstruoti, eksploatuojami, įrengti ir prižiūrimi taip, kad darbuotojai galėtų kuo saugiau dirbti ir judėti juose.

Keliai turi būti pažymėti ženklais, padedančiais darbuotojams orientuotis kasiniuose.

5. **Transportas**

- 5.1. Transporto priemonės turi būti sumontuotos, eksploatuojamos ir prižiūrimos taip, kad būtų užtikrinta vairuotojų, naudotojų ir kitų netoliese esančių asmenų sauga ir sveikatos apsauga.

- 5.2. Mechaninės žmogaus raumenų jėga sukamos ar varuojamos priemonės turi būti tinkamai sumontuotos ir naudojamos laikantis raštiškų instrukcijų.

6. **Sutvirtinimai ir paviršiaus stabilumas**

Atlikus kasybos darbus, reikia nedelsiant pastatyti sutvirtinimus, išskyrus atvejus, kai dėl paviršiaus stabilumo jie nebūtini darbuotojų saugai užtikrinti. Sutvirtinimai turi būti suręsti laikantis schemų ir raštiškų instrukcijų.

Turi būti nuolatos tikrinamas kasinių, į kuriuos gali patekti darbuotojai, paviršiaus stabilumas ir atitinkamai įrengiami sutvirtinimai.

7. **Ventiliavimas**

- 7.1. Visi požeminiai kasiniai, į kuriuos gali patekti žmonės, turi būti atitinkamai ventiliuojami.

Būtina užtikrinti nuolatinį ventiliavimą, kuris, išlaikydamas atitinkamą saugią ribą, tiekty:

- gryną orą,
- orą, kuriame būtų kontroliuojama sprogimo rizika ir įkvepiamų dulkių kiekis,
- orą, kuris tiktų atliekamo darbo sąlygomis, atsižvelgiant į naudojamus darbo metodus ir darbuotojams keliamus fizinius reikalavimus.

- 7.2. Jei natūralus vėdinimas netenkina 7.1 punkte išdėstytų reikalavimų, darbovietes turi ventiliuoti vienas ar keli mechaniniai ventiliatoriai.
- Būtina imtis priemonių stabiliam ir nuolatiniam ventiliavimui užtikrinti.
- Pagrindinių ventiliatorių veikimas turi būti nuolatos stebimas ir automatinė signalizacija turi pranešti apie nenumatytus sustojimus.
- 7.3. Ventiliavimo parametrus būtina periodiškai matuoti ir užrašyti.
- Turi būti sudaryta periodiškai atnaujinama ir darbovietėje laikoma ventiliavimo schema, kurioje būtų nurodyti duomenys apie ventiliavimo sistemą.
- 8. Šachtos, kuriose yra dujų**
- 8.1. Požeminis kasinys laikomas vieta, kurioje yra dujų, kai jame gali susidaryti toks kasyklų dujų kiekis, kad neišvengiamai susiformuos sprogstamoji atmosfera.
- 8.2. Pagrindinį ventiliavimą turi atlikti vienas ar keli mechaniniai ventiliatoriai.
- 8.3. Darbas turi būti dirbamas atsižvelgiant į kasyklų dujų emisiją.
- Būtina imtis priemonių, kad kuo labiau būtų sumažintas kasyklų dujų keliamas pavojus.
- 8.4. Pagalbinė ventiliacija turi būti naudojama tik paruošiamiesiems ir gelbėjimo darbams ir tik vietose, tiesiogiai sujungtose su pagrindinės ventiliacijos sistemos teikiama srove.
- Gamybiniai kasiniai gali būti ventiliuojami naudojant pagalbines sistemas tik tada, jei imamasi papildomų priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai užtikrinti.
- 8.5. Ventiliavimo parametrus, nurodytus 7.3 punkte, būtina papildyti kasyklų dujų kiekio matavimais.
- Kai to reikalaujama saugos ir sveikatos apsaugos dokumente, kasyklų dujų kiekis turi būti nuolatos matuojamas oro srovėse, grįžtančiose iš gamybos padalinių, kuriuose naudojami mechanizuoti gavybos būdai, bei mechanizuotų kasinių aklagaliuose.
- 8.6. Šachtose, kuriose renkasi dujos, gali būti naudojamos tik specialios sprogstamosios medžiagos ir cheminė reakcija sužadinantys įtaisai.
- 8.7. A dalies 4.1.2 papunkčio nuostatos keičiamos taip:
- draudžiama rūkyti, atsinešti rūkyti skirto tabako ir kitų objektų, kurie gali būti panaudoti ugniai įžiebti,
 - pjaustyti ugnimi, virinti ir dirbti kitus panašius darbus leidžiama tik išskirtinėmis aplinkybėmis ir naudojant specialias priemones, užtikrinančias darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą.
- 9. Šachtos, kuriose yra degių dulkių**
- 9.1. Yra laikoma, kad anglies šachtose kaupiasi degiosios dulkės, išskyrus atvejus, kai saugos ir sveikatos apsaugos dokumento duomenys rodo, kad nei viename eksploatuojamame sluoksnyje nėra dulkių, galinčių sukelti sprogimą.
- 9.2. Šachtose, kuriose yra degių dulkių, C dalies 8.6 ir 8.7 punktų nuostatos taikomos *mutatis mutandis* tvarka.
- 9.3. Būtina imtis priemonių degių dulkių sankaupoms sumažinti, pašalinti, neutralizuoti ar apriboti.
- 9.4. Degių dulkių ir (arba) kasyklų dujų sprogimų, galinčių nulemti tolesnius degių dujų sprogimus, plitimą turi stabdyti sumontuota sprogimo užtvarų sistema.
- Šių sprogimo užtvarų išdėstymas turi būti nurodytas periodiškai atnaujinamame ir darbovietėje saugomame dokumente.

10. **Dujų išsiskyrimas, uolienų skilimas ir vandens išsiveržimas**
- 10.1. Zonose, kuriose gali sprogti dujos bei atskilti arba neatskilti naudingosios iškasenos ar uolos, sutrūkti uolienos ar išsiveržti vanduo, turi būti sudarytas veiksmų planas, kuris turi būti įgyvendinamas taip, kad būtų užtikrinta kuo saugesnė darbo sistema ir geresnė darbuotojų apsauga.
- 10.2. Būtina imtis priemonių pavojingoms zonoms nustatyti, prie šių zonų artėjančiuose arba jas kertančiuose kasiniuose esantiems darbuotojams apsaugoti bei rizikai kontroliuoti.
11. **Gaisrai, savaiminis užsidegimas ir įkaitimas**
- 11.1. Būtina imtis priemonių savaiminio užsidegimo prevencijai ir, jei reikia, jam aptikti iš anksto.
- 11.2. Į požeminius kasinius atnešamų degių medžiagų kiekis turi būti griežtai ribojamas.
- 11.3. Kai prireikia naudoti hidraulinius skysčius (skirtus hidrostatinei ir (arba) hidrokinetinei mechaninei energijai perduoti), norint išvengti gaisro ir jo plitimo pavojaus turi būti naudojami tik sunkiai užsidegantys skysčiai.
- Hidrauliniai skysčiai turi atitikti charakteristikas ir bandymo reikalavimus, susijusius su atsparumu ugniai ir higienos kriterijais.
- Jei naudojami antroje pastraipoje paminėtų charakteristikų, sąlygų ir kriterijų neatitinkantys hidrauliniai skysčiai, būtina imtis papildomų atsargumo priemonių, padedančių išvengti padidėjusio gaisro ir jo plitimo pavojaus.
12. **Atsargumo priemonės darbuotojams evakuoti**
- Kad darbuotojai galėtų saugiai evakuotis, prireikus, juos būtina aprūpinti asmeninėmis kvėpavimo takų apsaugos priemonėmis, kurias jie laikytų lengvai pasiekiamose vietose.
- Darbuotojus būtina išmokyti naudotis šiomis priemonėmis.
- Šios priemonės turi būti laikomos darbo vietose ir reguliariai tikrinamos, siekiant užtikrinti jų tinkamumą naudoti.
13. **Apšvietimas**
- A dalies 13 punkto nuostatos keičiamos taip:
- darbuotojai turi būti aprūpinti tinkamomis asmeninėmis lempomis,
 - darbo vietos turi būti kuo geriau apšviestos dirbtine šviesa, reikalinga darbuotojų saugai ir sveikatai apsaugoti,
 - turi būti instaliuotas tokios rūšies apšvietimas, kuris nekeltų pavojaus darbuotojams.
14. **Po žeme dirbančių žmonių apskaita**
- Turi būti galima bet kuriuo metu sužinoti, kas dirba po žeme.
15. **Gelbėjimo organizavimas**
- Kad įvykus didelei avarijai būtų galima greitai ir efektyviai imtis reikiamų veiksmų, būtina įkurti atitinkamą gelbėjimo padalinį.
- Kad gelbėjimo padalinys galėtų dirbti bet kurioje vietoje, kurioje vyksta požeminė gavyba ar žvalgybinis tyrimas, jam turi priklausyti pakankamai parengtų gelbėtojų ir jis turi būti aprūpintas tinkama gelbėjimo įranga.
-